

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. V. An Deus det omnibus reprobis media ad salutem sufficientia?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

ARTICULUS V.

An Deus det omnibus reprobis media ad salutem sufficientia?

§. I.

Referuntur sententia, & prima conclusio statuitur.

Hanc questionem hic inserimus, tum quia de illa hic tractant omnes ferè Theologi, tam domestici, quam extranei: tum etiam, quia eius resolutio necessaria est ad omnes reprobationis effectus perfectè intelligendos.

Tres autem circa illam reperio Authorum sententias. Prima docet omnibus reprobis dari à Deo media ad salutem sufficientia. Ita Suarez libro de providentia circa reprobos cap. 1. & sequentibus, & alii Recentiores communiter.

Secunda distinguit inter adultos & parvulos, & asserit illis media sufficientia ad salutem conferri, se his autem istis. Hanc tenet Vazquez hic disp. 96. & 97. asserens illam docere omnes Theologos alicujus notæ.

Tertia verò non omnibus reprobis, etiam adultis, media ad salutem sufficientia conferri, sed quosdam adultos & parvulos in pœnam peccati mortalis, actualis, vel originalis, illis privari existimat. Hanc docent Bannez hic art. 3. dub. 3. Zumel art. 4. concl. 7. Gonzalez disp. 77. sect. 3. Joannes à S. Thoma disp. 10. art. 3. Alvarez de auxiliis disp. 112. concl. 3. Aravius 3. p. quaest. 86. & eruditus Episcopus Oxoniensis, in manuscriptis Tractatibus de reprobatione, dubio 2. eamque probabiliorē reputatione Ledesina quaest. unica de auxiliis art. 16. dicto 4.

Ex extraneis verò illam tenent Abulensis in cap. 4. Exodi quaest. 12. & in 2. cap. Deuteron. quaest. 10. Gregorius Arimianensis in 1. dist. 46. quaest. unica post medium. Adrianus quaest. 3. de pœnit. Henricus quodlib. 8. quaest. 5. Rossensis in refutatione art. 36. Lutheri. Michael Medina lib. 3. de recta fide in Deum. Villegas 1. p. contr. 1. 6. cap. 2. & 3. Denique Ruardus Taper, licet asserat oppositam sententiam videri magis piam, hanc tamen putat esse doctrinam Patrum magis conformem; ipseque Vazquez 1. p. disp. 97. cap. 3. agnoscit eam esse apertè sententiam Augustini, cujus autoritate nollit suam sententiam confirmare. Et eùm pro se quadam

Prosperi & Fulgentii testimonia protulisset, fatetur tamen sibi esse suspecta, quod diligentissimi & exactissimi Augustini Discipuli sint, & oppositam videntur sequi sententiam, ut ex testimonio superiori capite in prima classe relatis constat. Et quod annotatione singulari dignissimum est, eùm loca quæ in illo capite asserit ex duobus illis SS. Patribus, nihil aliud contineant, quàm quod ex primis definitionibus Tridentini sess. 6. cap. 11. nimirum quod Deus sua gratia justificatos non deserit, nisi ab eis deseratur: Si ea illi suspecta sint, debet consequenter Tridentini definitio illi reddi suspecta. Subiit idem Author in fine ejusdem capitis, quod temere affirmabimus, auxilium sufficiens alicui denegari. Atque (inquit) ab Augustino, & aliis qui id docuerunt, petere possumus, videntur hujus voluntatis Dei certiores fuerint effecti? Loca enim Scriptura, si qua sunt qua priori sententia favere videantur, cap. 6.

A facile declarabimus. Quamvis verò Vazquez Scripturæ sensum Augustino certius vel profundius penetraverit? Vel sola hujus S. Patris autoritas, magis nobis sufficere non valeat, quàm quacumque ratiuncula Vazquez? qui etiam 1. 2. disp. 193. cap. 4. num. 39. sibi etiam conformis, hanc eandem sententiam, omnibus auxilia sufficientia dari negantem, profiteretur esse Augustini & Discipulorum ejus doctrinam. *Mihi verò (inquit) in hac parte non probatur doctrina Beati Augustini, sed existimo esse aliter philosophandum.* Sed quomodocumque philosophetur Vazquez, pro resolutione hujus gravissimæ difficultatis,

Notandum est cum Banne, Alvare, Zumel, & aliis Thomistis citatis, quòd quando quaritur, an Deus det omnibus reprobis media seu auxilia sufficientia, Verbum *Dare* potest accipi dupliciter. Primò ut est correlativum ad recipere, & quatenus denotat intrinsecam receptionem & applicationem divinorum auxiliorum. Secundo modo sumitur, prout significat idem quòd preparare & offerre in communi, seu paratum esse, quantum est ex parte sua, illa conferre.

Dico ergo primò: Si *ly Dare* sumatur, prout significat idem quòd preparare seu offerre in communi, Deus omnibus reprobis tam parvulis quàm adultis dat media seu auxilia ad salutem sufficientia.

Probatur breviter: Deus habet voluntatem antecedentem de salute omnium hominum, quæ non solum est voluntas signi, sed etiam beneplaciti, ut Tractatu præcedenti ostensum est: Atqui proprius hujus voluntatis effectus est preparare media seu auxilia ad salutem sufficientia, ut ibidem declaravimus; Ergo Deus omnibus hominibus dat auxilia ad salutem sufficientia, si *ly Dare* accipiat, prout significat idem quòd preparare, seu offerre in communi.

Præterea, ut ibidem contra Jansenium ostendimus, Christus pro omnibus mortuus est: At passio Christi pro omnibus oblata, causa est sufficientis salutis omnium, & veluti generalis quædam apotheca, continens omnia media, seu remedia ad salutem necessaria, & fons ille de quo dicitur Zachar. 13. *In illa die erit fons patens domus David, & habitantibus Hierusalem, in ablutionem peccatoris & menstruatæ:* Ergo idem quòd prius.

§. II.

Statuitur secunda conclusio.

Dico secundò: Si *ly dare* sumatur, prout est correlativum ad recipere, & prout significat ipsam intrinsecam receptionem auxiliorum, Deus non dat omnibus reprobis media seu auxilia ad salutem sufficientia, sed plures illis privantur in pœnam peccati mortalis, actualis, vel originalis. Ita docent Thomistæ supra citati.

Probatur primò ex Augustino de corrept. & gratia cap. 11. ubi ait: *Si hoc adjutorium vel Angelo vel homini, quamprimum facti sunt, desisset, quoniam non aliter natura facta erat, ut sine divino adjutorio manere posset, si vellet, non unquam sua culpa cecidissent.* Adjutorium quippe desisset, sine quo manere non possent. Nunc autem quibus deest tale adjutorium, jam pena peccati est. Ubi Augustinum loqui de adjutorio gratiæ sufficientis, fatetur Vazquez 1. p. disp. 97. cap. 2. Et patet primò, quia loquitur de adjutorio sine quo, ut patet ex verbis immediate præcedentibus; adjutorium autem sine quo, apud

apud Augustinum, est auxilium sufficiens: sicut ad adiutorium quo, est auxilium efficax. Secundò, quia loquitur de gratia, quã deficientem non imputatur ad culpam defectus operationis, quod solum verificatur de gratia sufficiente: alias homo nunquam peccaret, cum semper quando non operatur, instante præcepto, ei auxilium efficax denegetur: Ergo sentit Augustinus, aliquando homini negari auxilium sufficiens, in pœnam peccati, saltem originalis.

162 Idem docet S. Thomas fidelissimus ejus discipulus. Nam 2. 2. quæst. 2. art. 5. ad 1. loquens de auxilio gratiæ, quo fit ut actus sit in nostra potestate, & sine quo modo non potest credere, sperare, & diligere (quod utique sufficiens est, ut patet) ait, tale *Auxilium quibuscumque datur, misericorditer datur: quibus autem non datur, ex iustitia non datur, in pœnam præcedentis peccati, saltem originalis, ut dicit Augustinus in libro de corrept. & gratia.* Quibus verbis ex Augustino cap. 5. & 6. de corrept. & gratia collectis, ut ibidem notatur in margine, S. Doctor totam Jansenij & Molinæ doctrinam funditus evertit: docet enim in primis auxilium sufficiens (de quo ibi loquitur, ut ostendimus) dari aliquibus in statu naturæ lapsæ (ut patet ex illis verbis: *Quibus autem datur &c.*) quod negat Jansenius, qui nullum auxilium sufficiens ab efficaci distinctum, in statu naturæ lapsæ agnoscit. Secundò asserit illud non dari omnibus, sed aliquibus in pœnam peccati, saltem originalis, denegari, ut colligitur ex verbis sequentibus: *Quibus autem non datur, ex iustitia non datur &c.* Et sic corrumpit doctrinam Molinæ, Suarez, & aliorum Recentiorum, qui admittunt in statu naturæ lapsæ aliquod auxilium sufficiens omnibus commune, & omnibus generaliter concessum.

163 Probatur secundò ex eodem Augustino Epist. 107. ad Vitalem, ubi inter duodecim præcipua fidei dogmata quæ recenset, hæc tria tanquam certa fide tenenda statuit contra Pelagianos. *Scimus gratiam Dei non omnibus hominibus dari. Scimus eis quibus datur, misericordiam Dei gratuita dari. Scimus eis quibus non datur, iusto Dei iudicio non dari.* Idem docet Fulgentius libro 1. de verit. prædestin. & gratiæ cap. 15. ubi ait: *Gratiam Dei non omnibus hominibus generaliter dari, gratuitum quippe donum Dei est gratia.*

164 Probatur tertio conclusio ex Augustino serm. 111. de verbis Apostoli cap. 4. ubi dicit: *Communis est omnibus natura, non gratia.* Idem docet S. Thomas de verit. quæst. 24. art. 15. his verbis: *In nullo inveniuntur omnes homines convenire, nisi in aliquo naturali: At hæc essent falsa, si in statu naturæ lapsæ daretur aliquod auxilium sufficiens omnibus commune; nam omnes homines convenirent non solum in aliquo naturali, sed etiam in aliquo gratuito & supernaturali; & omnibus communis esset talis gratia, sicut & natura, ut patet: Ergo juxta utrumque S. Doctorem, non datur in statu naturæ lapsæ aliquod auxilium sufficiens, omnibus commune, & omnibus generaliter concessum.*

165 Hæc testimonia adeò aperta sunt, & ita clarè ostendunt non dari gratiam illam sufficientem omnibus communem, & omnibus generaliter concessam, quam Recentiores admittunt, ut Vazquez 1. p. disp. 97. cap. 2. ingenuè fateatur, quòd Augustinus ejusque discipuli, omnium clarissimè id tradiderunt. Unde cap. 6. subdit: *Quocirca ego non dubitarem, Augustinum, ejusque Discipulos, Pro-*

perum & Fulgentium, illius fuisse sententia. Et ad disp. 193. cap. 4. num 37. sic habet in margine: *Augustinus concedit lapsum hominem interdum destitutum auxilio sufficiente ad non peccandum. Quæ ingenua Adversarii confessio, non leve stabilimentum præbet nostræ sententiæ: nam ut inquit Suarez prolog. 6. de gratia cap. 6. Quidquid in materia de gratia Augustinus ut certum affirmat, & ad dogmata fidei pertinens: à quolibet sapiente & erudito Theologo tenendum ac defendendum est, nisi si certò non constet esse ab Ecclesia definitum. Sed, ut supra vidimus, Augustinus hæc propositionem: *Gratia Dei non omnibus hominibus datur, ut omnino certam affirmat, imò & inter præcipua fidei dogmata illam reponit: Ergo illa à quolibet sapiente & erudito Theologo tenenda est.**

§. III.

Eadem veritas exemplo parvulorum demonstratur.

EAndem veritatem sæpe demonstrat Augustinus contra Pelagianos & Semipelagianos, exemplo invincibilis parvulorum, quos ipsa sua taciturnitate omnem illorum loquelam confundere, omnesque argumentationis humana vires infringere, sæpe testatur. Sic ergo potest hoc argumentum proponi. Baptismus in nova lege est unicum medium seu remedium ad salutem parvulorum sufficiens, ut docent Theologi cum S. Thoma 3. p. quæst. 68. Sed baptismus non datur omnibus parvulis, ut patet in illis qui nascuntur apud infideles, vel qui in utero matris moriuntur: Ergo non dantur omnibus reprobis auxilia ad salutem sufficientia.

Dices: Defectum & carentiam baptismi in illis parvulis, non oriri ex divina providentia sic disposita, sed ex culpa vel negligentia parentum aut ministrorum Ecclesiæ, qui hujus remedii applicationem negligunt, aut ex causis naturalibus, quæ mortem illorum parvulorum causant, vel accelerant.

D Sed utrumque diserte rejicit Augustinus de dono persever. cap. 12. his verbis: *Nonquid res humanas in parvulis non divina providentia, sed fortuitè agi casibus opinabimur, cum rationales vel damnanda vel liberanda sint anima, quando quidem nec passer cadit in terram sine voluntate patris nisi qui in caelis est? Aut parentum negligentia sic tribuendum est, quòd parvuli sine baptismò moriuntur, ut nihil agant superna judicium, tanquam ipsi qui hoc modo male moriuntur, parentes sibi negligentes, voluntate propria de quibus nascerentur elegerint? Quid dicam quòd parvulus aliquando antequam illi per ministrum baptizanti succurri possit, expirat: Plerumque etiam festinantibus parentibus, & paratè ministris, ut baptismus parvulo datur, Deo tamen NOLENTE non datur, qui eum paululum in baptismo tenuit ut daretur. Et de natura & gratia cap. 8. loquens de eodem parvulo sine baptismò decedente ait: *Ego autem dico parvulum natum in eo loco ubi ei non potuit per Christi baptismum subveniri morte præventum, idcirco talem fuisse, id est sine sacro regenerationis exisse, quia aliud esse NON POTUIT. . . .* Rectè ergo ea damnatione quæ per universam massam currit, non admittitur in regnum colorum, quamvis Christianus non solum non fuerit, sed NEC ESSE POTUERIT.*

Ex quibus verbis hoc argumentum conficitur.

Auxilium

Auxilium quod aliquis est Christianus, est auxiliū
efficax: auxiliū quo potest esse Christianus, est
auxilium sufficiens. Sed ex Augustino puer ille
nec fuit nec potuit esse Christianus: Ergo nec au-
xilium efficax nec sufficiens habuit ad salutem.

Confirmatur: parvulis morientibus in utero
matris, non est humanā diligentia applicabilis
baptismus: tum quia tales pueri non possunt
subijci operationi ministrorum Ecclesiæ: tum
etiam quia baptisimi non sunt capaces infantes
nondum nati; renasci enim non potest nisi na-
turaliter: At quod puer moriatur in utero, etsi possit
quandoque ex humana culpa, aut aliquo actu
humana diligentia vitabili provenire; multo-
ties tamen id provenit ex sterilitate seminis, aut
ex naturali matris aut fœtus infirmitate, quæ ex
libero actu hominis non dependet: Ergo in his
casibus non est provifus parvulis baptisimus hu-
mana diligentia applicabilis. Unde inquit Pro-
fper in carmine de ingratis.

Multos, sancti genitoribus ortos,

Nullo salvari studio potuisse fuerum.

Dices: Deum habere voluntatem antecedentē
liberandi omnes homines, quam voluntatem etsi
Vaquez neget parvulos comprehendere, id ta-
men affirmat Augustinus libro 4. cont. Julian.
cap. 8. & constat ex eo quod alius Christus om-
nium parvulorum redemptor non esset, cum il-
lus redemptio non excedat objective voluntate
generalem quam Deus habet de salute ho-
minum, ut pote ex illa imperata: At ex vi hujus
voluntatis, etsi efficacia media ad salutem omni-
bus non conferantur, bene tamen sufficientia,
et ob id est Tractatu præcedenti: Ergo ex vi
illius præparat Deus parvulis media sufficientia
ad salutem, & consequenter baptismum ut hu-
mana diligentia applicabilem, cum ille sit unicū
remedium à Christo pro parvulis institutum.

Huius argumenti quod est præcipuum funda-
mentum Adversariorum, patet solutio ex dictis
in præcedenti conclusione: ubi ostendimus
quod si ly *Dare* accipiatur prout significat idem
quod præparare seu offerre in communi, Deus
per voluntatem antecedentem quæ desiderat
omnium salutem, omnibus reprobis tam parvu-
lis quam adultis dat media seu auxilia ad salutē
sufficientia. In forma igitur, concessa Majori, di-
stinguo Minorem. Per voluntatem antecedentē
conferuntur auxilia sufficientia: id est offeruntur,
& pro omnibus absque ullius exceptione in-
stituantur, concedo Minorem. Conferuntur, id
est applicantur, & intrinsecè in omnibus reci-
piuntur, nego Minorem & Consequentiam.

Itaque ex vi illius voluntatis necessarium non
est, ut eodem modo exhibeantur omnibus me-
dia sufficientia ad salutem, quod Adversarii ne-
gare non possunt, cum fateantur aliquibus par-
vulis applicari de facto baptismum, aliis autem
non applicari, sed solum ut applicabilem per hu-
manam diligentiam fuisse relictum. Non ergo
eodem modo omnibus exhibentur media suffi-
cientia ad salutem, ex vi illius voluntatis antee-
cedentis, sed diversimodè. Nos autem diversita-
tem istam taliter extendimus, quod aliquibus de
facto applicandus provideatur baptismus, illis
sufficit qui de facto lavacro regenerationis ab-
luantur: aliis solum ut proximè applicabilis per
humanam diligentiam, illis videlicet quibus ob
negligentiam hominum non fuit applicatus. Ali-
is denique, nec ut applicatus, nec ut aliqua di-
ligentia applicabilis, sed ut pro illis quantum est

Tom. II.

A ex parte Dei institutus, eisque oblati, & per
merita Christi quoad sufficientiam obtentus.
Quem providentiæ modum sufficientem concipi-
mus, ut parvuli quibus baptismus, nec appli-
candus, nec proximè applicabilis fuit relictus, a-
liter divini providentiæ supernaturali subja-
ceant, ac subjaceret homo in puris naturalibus
constitutus, & quàm ad illam comparatur
damnati, cum istis nec conferatur nec offeratur
baptismus, nec pro ipsis fuerit institutus, ut eru-
ditè ait illustrissimus D. Godoy, in manuscrip-
tis Tractatus de reprobatione.

Patet ergo ex jam dictis, Deum non dare
omnibus parvulis media seu remedia ad salu-
tem sufficientia, sed aliquos de facto illis priva-
ri in pœnam peccati originalis. Ex quo potest
desumi ratio efficax ad probandum etiam plures
adultos carere mediis & auxiliis ad salutem
sufficientibus. Ut enim discurret Augustinus. 4.
cont. Julianum cap. 8. *Deus non est benevolentior
scelestissimis & impiissimis hominibus, propria volun-
tate repugnantibus, quam innocentissimis parvulis, qui
propria voluntate non repugnant saluti, etsi originali
culpâ sint coinquinati* Ergo si Deus in pœnam pec-
cati originalis, aliquando neget parvulis reme-
dia ad salutem sufficientia pro illis instituta, cur
non dicemus etiam adultis aliquando in pœnam
tantæ multitudinis peccatorum, quæ ab illis
committuntur, negari à Deo auxilia quibus pos-
sint adipisci salutem?

Adde quod, Deus non solum adultis, sed etiam
parvulis, salutem desiderat per voluntatem an-
tecedentem, ut ibidem docet Augustinus; & ta-
men, ut ex eodem Sancto Doctore ostendimus,
illis aliquando negat remedia sufficientia ad sa-
lutem: Ergo licet Deus omnibus adultis æternā
salutem desideret, aliquando tamen eis dene-
gat auxilia sufficientia ad ejus acquisitionem.

Hoc argumentum multoties urget Augusti-
nus contra Semipelagianos, qui assererent om-
nes quotquot in mundo sunt adultos, esse suffi-
cienter ad credendum per gratiam illuminatos:
Cur (inquit) causam parvulorum ad exemplum ma-
jorum non patiuntur afferri homines qui contra Pella-
gianos non dubitant esse originale peccatum, quod per
unum hominem in omnes intravit &c. Sicut autem
parvulis quibus vult subvenit, quibus non vult
non subvenit: sic & in majoribus non dubite-
mus fieri, ex ore quippe infantium & lactentium
perfecit laudem, ut ibidem S. Doctor discurret.
Et libro 4. contra Julian. cap. 8 *Si dixeris mihi, cur
ergo non convertit omnium nolentium voluntates?
Respondebo: cur non omnes morituros adoptat lava-
cro regenerationis infantes? Et alibi alloquens Pe-
lagianos, ait: Volis ora obstruunt, & linguas pre-
munt, qui loqui nondum valent.*

§. IV.

Idem ostenditur exemplo infidelium.

E Adem veritas exemplo infidelium potest de-
monstrari. Fides enim supernaturalium my-
steriorum necessaria est ad salutem, ut docent
Theologi cum S. Thoma 2. 2. qu. 2. At pluribus
reprobis negat Deus auxilia ad credendum suf-
ficientia: Ergo illis negat auxilia sufficientia ad
salutem. Major est certa, Minor probatur ex
communi sententia Theologorum, qui docent
cum D. Thoma eadem parte qu. 10. art. 2. dari
in illis hominibus ad quorum aures prædicatio

N Evan-

Evangelii non pervenit, infidelitatem negativam, seu ignorantiam invincibilem mysteriorum fidei: At nisi istis hominibus neget Deus auxilia sufficientia ad credendum, infideles negativi non erunt, sed culpabiliter mysteria supernaturalia ignorabunt, quia poterunt credere, & ad id tenebuntur, & consequenter in non credendo peccabunt: Ergo illis negat Deus auxilia ad salutem sufficientia.

177 Confirmatur: Ad credendum duo sunt necessaria, sufficiens scilicet propositio veritatum divinarum & supernaturalium, & submissio (seu pia motio voluntatis ad earum assensum): Sed non datur omnibus hominibus duplex hæc gratia: Ergo nec auxilia ad credendum sufficientia omnibus conferuntur. Major patet, Minor probatur. Propositio veritatum supernaturalium fieri potest tantum, vel viâ ordinariâ, dum mittuntur prædicatores & ministri Ecclesiæ, vel extraordinariâ, dum immediatè per Angelos, vel per seipsum Deus homines instruit, sicut olim docebat Prophetas per internas revelationes & visiones: Sed miracula rara sunt, nec omnibus communiter exhibentur, ut patet: constat etiam prædicatores non omnibus & singulis hominibus missos fuisse, nec mitti: Ergo non omnibus auxilium sufficiens ad cognoscenda mysteria fidei datur. Multominus illud quod requiritur ex parte voluntatis ad illis assentiendum: nam sæpe asserit D. Augustinus ex his quibus prædicatur Evangelium, alios quidem in-
 tus à Deo doceri, illorum voluntatem tangi, & cor eorum aperiri, ut dicitur Actuum 16. de Lidia quadam purpuraria; alios autem non tangi, nec aperiri cor eorum ad assentiendum veritatibus propositis: Multi (inquit) audiunt verbum veritatis, sed alii credunt, alii contradicunt. Volunt ergo isti credere, nolunt autem illi: Quis hoc ignoret? quis hoc neget? sed cum aliis præparetur, aliis non præparetur voluntas à Domino, discernendum est utriusque quid veniat de misericordia eius, quid de iudicio.

Hanc rationem tangit Epistola Synodalis Episcoporum Affricanorum in Sardinia exulum, his verbis: De gratia non dignè sentit quisquis eam putat omnibus hominibus dari, cum non solum non omnium sit fides, sed adhuc gentes nonnullæ reperiuntur ad quas fidei prædicatio non pervenit: beatus autem Apostolus dicit, quomodo invocabunt in quem non crediderunt? aut quomodo credent ei quem non audierunt? quomodo autem audient sine prædicante? Non itaque gratia omnibus datur, quandoquidem ipsius gratia participes esse non possunt qui fideles non sunt, nec possunt credere ad quos invenitur ipse fidei auditus minime pervenisse. Similia habet Prosper ad caput 16. responsionis ad capitula Gallorum, sent. 4. ubi ait: Scimus quidem in omnes fines terræ Evangelium destinatum, sed non putamus jam omnibus terræ finibus prædicatum; nec possumus dicere, quòd ibi sit gratia vocatio, ubi matris Ecclesiæ adhuc nulla est regeneratio.

Huic argumento quod in hac materia potissimum est, respondent Adversarii, quòd licet infidelibus negativis non dentur auxilia proxima sufficientia ad credendum, & ideo in non credendo non peccent; dantur tamen illis auxilia sufficientia remota, quibus si bene utantur, infallibiliter Deus etiam ulteriora ad credendum necessaria donabit: ex quo solum sequitur, aliquibus reprobis negari auxilia sufficientia proxima ad consecutionem salutis, non autem sufficientia remota.

Sed contra primò: Habenti auxilium sufficiens remotum ad aliquem actum, est carere proximo, imputatur ad culpam omisso actus: Ergo si hominibus ad quorum aures Evangelii prædicatio non pervenit, dentur auxilia sufficientia remota ad credendum, est negentur proxima, imputabitur eis ad culpam non credere, & consequenter infideles negativè non erunt, sed privativè & contrariè. Consequenter patet, Antecedens autem docent plures Theologi, quos refert & sequitur Ledema, qu. univ. de auxiliis art. 16. conclusione 3. eà ductus ratione: quia nempe habentes auxilium remotum, habent in sua libera potestate proximum, ac proinde etiam ipsum actum, & consequenter liberè & imputabiliter illum omittunt.

Secundò impugnatur hæc responsio. Primus actus in ordine supernaturali est actus fidei. Ergo primum auxilium sufficientis ordinis supernaturalis, est auxilium sufficiens ad credendum, & consequenter carentes hoc auxilio, carent omni auxilio supernaturali, ac proinde etiam sufficienti remoto ad salutem. Omnes consequentia sunt notæ: Antecedens autem probatur ex Tridentino sess. 6. cap. 8. ubi explicans verba Pauli ad Romanos 3. & 5. asserentis homines justificari ex fide, ait: *Intelligenda esse in sensu quem perpetuus Ecclesiæ Catholica consensus tenuit & expressit, ut scilicet per fidem id est justificationem dicamur, quia fides est humana salutis initium, fundamentum, & radix omnis justificationis.* At primus actus supernaturalis, est primum justificationis initium, quandoquidem omnis actus supernaturalis aliquâ ratione ad justificationem disponit: Ergo primus actus supernaturalis est actus fidei.

Idem probatur ex Augustino Epistola 107. ubi dicit: *Restat igitur ut ipsam fidem unde omnia iustitia sumit initium, non humano tribuamus arbitrio, sed gratuitum donum Dei esse fateamur.* Et de prædest. Sanctorum cap. 2. sic habet: *Et unde pietatis exordium sumitur, donum Dei esse monstratur.* Idem docet cap. 3. & 7. & alibi passim. Et quibus sic ostendo Antecedens. Solum primum actus supernaturalis potest esse id unde omnia nostra iustitia sumit initium: Sed actus fidei est id unde omnis nostra iustitia initiat: Ergo est primus actus in ordine supernaturali, & consequenter primum auxilium sufficientis ordinis supernaturalis, est primum auxilium sufficientis ad credendum.

§. V.

Idem probatur exemplo amentium.

EX amentibus etiam desumi potest argumentum non leve, ad probandum Deum interdum in pœnam peccatorum præcedentium denegare reprobis auxilia ad salutem sufficientia. Non magis enim demeretur peccatû quòd homo naturalis rationis usu privetur, quàm quòd negentur ei auxilia ad salutem sufficientia, nec magis hæc debentur homini rationis compositi, quàm homini existentem debeat expeditio usus rationis naturalis, imò multò minus: At Deus potest hominem existentem privare expeditioe & usu rationis naturalis, & de facto interdum hoc facit in pœnam præcedentium peccatorum.

peccatorum, ut constat in Nabuchodonozor : A
Ergo a fortiori poterit hominem rationis natu-
ralis compotem, privare usu supernaturalis ra-
tionalis, & gratiâ sufficienti ad salutem, & ali-
quando de facto privat in pœnam peccatorum
precedentium.

Respondet esse disparitatem, consistentem
in eo quod expeditio usus rationis homini non
debetur titulo connaturalitatis, auxilium tamen
sufficere ens est illi debitum, ratione obligationis
quâ tenetur inexcusabiliter præcepta legis su-
pernaturalis adimplere : hæc enim obligatio sta-
re non potest sine potentia adimplendi præcep-
ta supernaturalia, sicut nec talis potentia reperi-
tur absque auxilio supernaturali, saltem sufficienti.

Sed contra: In fideles negativi ad nullius præ-
cepti supernaturalis observantiam sunt inexcusa-
biliter obligati : Ergo in illis saltem, ex obliga-
tione inexcusabili legis supernaturalis, probari
potest præsentia gratiæ supernaturalis ad salu-
tem sufficientis. Consequentia patet. Antece-
dens probatur dupliciter. Primò à priori : Non
enim stat obligatio legis siue naturalis siue su-
pernaturalis, absque promulgatione, ut ostendi-
tur in Tractatu de legibus : At in fidelebus nega-
tivis lex supernaturalis promulgata non est : Er-
go ad legis supernaturalis observantiam non
tenentur saltem inexcusabiliter.

Secundò probatur inductione. In primis C
non ad credendum non obligantur, alias pecca-
rent non credendo, & infideles negativi non
essent, cum in hoc consistat negativa infidelitas,
prout à privativa aut contraria distinguitur.
Unde ait Augustinus Epist. 105. *Ipsa ignorantia
in eo qui intelligere noluerunt, sine dubitatione pecca-
tum est, in eis autem qui non potuerunt, pœna peccati.* I-
dem docet D. Thomas 2. 2. quæst. 10. art. 1. his
verbis: *Infidelitas purè negativa non est peccatum,
sed pœna peccati, quia talis ignorantia divinarum ex-
plicito primis parentis consecuta est.* Item infideles
negativi non obligantur inexcusabiliter ad dili-
gendum Deum dilectione supernaturali, neque
ad sperandum in ipso prout est auctor superna-
turalis, cum tam amor quam spes Dei auctoris
supernaturalis, ejus cognitionem supponant,
quâ infideles negativi non gaudent : Ergo ad
nullius præcepti supernaturalis observantiam
inexcusabiliter sunt obligati. Patet Consequen-
tia nam vel non datur aliud supernaturale præ-
ceptum legis divinæ supernaturalis, vel cujusvis
supernaturalis præcepti obligatio, spei & chari-
tatis obligationem supponit. Obligatio autem
legis supernaturalis positivæ, v. g. susceptionis
sacramentorum, non habet locum in infidelibus
negativis, ut patet : Ergo nullius supernaturalis
præcepti obligatione inexcusabiliter tenentur.

S. VI.

In peccatoribus excæcatis & induratis eadem ve-
ritas declaratur.

Deum peccatoribus excæcatis ac induratis
lubrat hæc interdum in pœnam præceden-
tium peccatorum omnia auxilia supernatura-
lia, & sui desertores ita deserere, ut omni tam
sufficienti quam efficaci gratiâ, saltem per aliquod
tempus & spatium vitæ, priventur, docent plu-
res graves Scriptores & insignes Theologi, inter
quos sunt duo illustrissimi Cardinales : Cajeta-
nus scilicet in quæst. Jentaculi 3. & Bellarmi-
nus in 1. 2. de gratia & lib. arbit. cap. 6 ubi illam
variis Scripturæ & Patrum testimoniis firmat.

187
In primis adducit illud Eccl. 7. *Considera opera
Dei, quod nemo potest corrigere, quem ille desepit.*
Certe (inquit Bellarminus) qui hoc dixit, pro com-
perto videtur habere, aliquos à Deo interdum ita de-
spici ac deseri, ut converti nequeant. Unde Isidorus
libro 2. de summo Bono cap. 15. *Nonnulli ita de-
spiciuntur à Deo, ut deplorare mala sua non possint,
etiam si velint.* Et Augustinus serm. de verbis Do-
mini, loquens de peccatore obdurato, ait: *Cum
vult non potest, quia quando potuit non voluit: ideo per
malum velle, perdidit bonum posse.*

Favet etiam Gregorius Magnus 11. Moral.
cap. 5. ubi docet interdum Deum ita derelin-
quere hominem, propter ejus culpam, ut licet
vox sonet exterius, interius tamen non tanga-
tur. *Hinc est enim (inquit) quod Cain & divinâ vo-
ce admoneri potuit, & mutari non potuit; quia exi-
gente culpâ malitia, jam intus Deus cor reliquerat,
cui foris ad testimonium verba faciebat.* Item D.
Thomas 3. cont. Gen. cap. 62. asserit peccato-
res interdum privari in pœnam peccati, non so-
lum in infusione gratiæ, sed etiam exteriori custodia, per
quam occasiones peccandi homini ex divina providen-
tia tolluntur, & provocantia ad peccatum compri-
muntur: Ergo ex Scriptura & SS. Patribus, Deus
peccatores excæcatis & induratos, in pœnam
delictorum precedentium, interdum omni au-
xilio gratiæ, etiam sufficientis, privat, saltem per
aliquod tempus.

Ratio etiam quam ibidem insinuat Bellarmi-
nus, id suadet. Nam gratia sufficiens, ut docent
Recentiores, in quibusdam sanctis cogitationi-
bus intellectus & piis affectionibus voluntatis
consistit, vel, ut volunt Thomistæ, in motione
quadam seu qualitate supernaturali, ad actus il-
los potentias animæ applicante : Sed manife-
stum est, & ipsâ experientiâ constat, quod multi
peccatores excæcati & obdurati, quando pec-
cant & transgrediuntur præcepta, non semper
sentiunt, nec habent bonas illas cogitationes in
mente, & piis illos affectus in corde, nec con-
scientiæ moribus ac stimulis semper excitantur;
imò potius in peccato sibi complacent, &
vulneribus suis, quæ intensissimè diligunt, sæ-
pissimè gloriantur : Ergo tunc gratiâ sufficien-
ti carent.

Ridicula autem & per absurda est quorundâ
Recentiorum responsio, qui ut ab hoc argu-
mento sese expediunt, eò confugiunt ut dicant,
hujusmodi peccatores non carere quidem istis
cogitationibus cœlitus immisissis, nec istis bonis
desideriis, in quibus gratiam sufficientem lo-
cant, sed ad illa non advertere, nec ea percipere :
unde dicunt dari interdum in homine cogita-
tiones de quibus non cogitatur.

Hanc absurditatem & inane commentum so-
lidè refellit Bellarminus, ubi supra, his verbis.
Dicitur aliqui deum quidem perpetuò pulsare ad ostium
cordis, & peccatores vocare, sed eos aliis rebus intentos
non percipere vocationem Dei. Sed hæc responsio cum
ipso experimento apertissimè pugnat, nam cum vocatio,
pulsus, tractus, excitatio illa Dei, sit actio nostra,
quamvis non libera, nimirum bona cogitatio, bonumq;
desiderium, repente ac divinitus immissum : quomodo
potest fieri ut non sentiat à nobis, si sit non solum in
nobis, sed etiam à nobis?

Præterea, quamvis daretur quod quilibet pec-
cator, quotiescumq; peccat, has piis cogitatio-
nes haberet in mente, ad quas non adverteret,
N. 2 & de

& de quibus non cogitaret, ut illi dicunt: illa tamen essent profus inutilis, nec illis posset excitari peccator, nec de obligatione præcepti admoneri. Nam cogitatio quam homo non advertit, similis est voci quam non audit: sicut ergo vox quæ non auditur, dormientem suscitare non potest, ita & cogitatio quæ non advertitur, non potest excitare peccatorem, nec inter excitantes gratias numerari.

- 193 Denique, ut egregie ratiocinatur Academia Duacensis in censura, propos. 44. *Si hæc Spiritus Sancti præveniens inspiratio putatur omnibus, ubique, & semper esse communis, jam non ubi & cum vult, sed semper & ubique spirat Spiritus Sanctus. Neque orandus erit Deus ut Spiritus sui inspiratione præveniente moveat & emolliat infidelium, & induratum corda, sed illi tantum erunt monendi, ut divine inspirationi consentiant & cooperentur, quandoquidem jam satis habent ex parte Dei, unde credant & convertantur.*

§. VII.

Concilii Senonensis & Colonienfis testimonia exponuntur.

- 194 **C**ontra doctrinam §. præcedenti expositam Objicit Antonius Ricardus (nunc Stephanus Dechamps, Societatis Jesu) testimonia Concilii Senonensis & Colonienfis. Primum enim decreto fidei 15. agens de necessitate gratiæ hæc habet: *Neque tamen tanta gratiæ necessitas libero præjudicat arbitrio, cum illa semper sit in promptu, & ne momentum quidem prætereat, in quo Deus non stet ad ostium, & pulset.* Secundum verò in Enchiridii de sacramentis cap. 16. ait: *Deus aded vult omnes homines salvos fieri, ut nemini, quantumlibet scelerato, gratiam suam subtrahat.* Et infra docet quòd duplex est gratia: *Vna generalior, quæ est bonus motus, bonaque cogitatio, veluti cum peccator Deo inspirante agnoscat peccatum suum, cum terrore gehenna concutitur, cum de amittenda æterna beatitudine doler: altera specialior &c.* Et subest: *Deum nulli hominum gratiæ illa generalius accepta deesse, aded ut nullus sit peccator tam sceleratus, cui Deus, quoad in hac vita superstes fuerit, hanc gratiam subtrahat &c.*

- 195 Respondent aliqui, illa Concilia esse tantum provincialia, nec fuisse à Sede Apostolica confirmata, ac proinde illorum definitiones ad dogmata fidei non pertinere, & posse sine temeritate, nota à Catholicis negari. Unde narrat Joannes à S. Thoma, quòd cum in disputationibus habitis coram Paulo V. inter Patres Societatis & Dominicanos, Concilii Senonensis auctoritas pro sententia Patrum Societatis adducta fuisset, omnino elisa est, & liquidè negata; quia illud Concilium non fuit per Sedem Apostolicam confirmatum, nullo in contrarium reclamante aut quidquam objiciente, neque ex parte suæ Sanctitatis, aut Cardinalium, neque ex parte Censurum, neque ex parte ipsorum Patrum Societatis qui objiciebant. Hac tamen prætermisâ solutione.

- 196 Respondeo verba Concilii Senonensis necessariò debere explicari, & cum aliqua restrictione aut modificatione intelligi. Nam ut demonstrat Cardinalis Bellarminus loco citato: auxilium Dei necessarium ad conversionem, non adest peccatoribus omnibus momentis, sed certis temporibus, prout judicat Deus munera sua esse distribuenda: *Idque (inquit) experientia ipsa restatur, non enim sentimus assidue nos illuminari à*

A Deo, aut immitti bona desideria quibus excitamur ad conversionem. Idem docet Ruardus Tappabis: *Mibi certum est, non omnibus & singulis semper adesse hujusmodi auxilium, quo opus est ut convertatur, aut converti possit peccator.* Et certè absurdum videtur dicere, peccatores, etiam quando dormiunt, aut ludunt, vel comedunt, aut ad negotia sæcularia distracti sunt, omni hora, omni que momento temporis, divinis illis motibus, & inspirationibus moveri & excitari: nam ut inquit Bellarminus ubi supra: *Si talis gratia præveniens semper adesset, semper actu bona cogitarent & vellemus.*

Quando ergo Concilium Senonense asserit, Deum gratiam ita esse in promptu, ut ne momentum quidem prætereat, in quo Deus non stet ad ostium & pulset, hoc intelligendum est, vel de quolibet momento in quo urget gravis aliqua tentatio, vel instat alicujus præcepti supernaturalis obligatio. Vel etiam de præparatione ipsius gratiæ, non autem de actuali ipsius collatione. Ut enim initio hujus articuli ostendimus, Deus per voluntatem antecedentem quæ desiderat omnium salutem, semper paratus ad auxilia gratiæ conferenda, dummodo homines eorum receptioni non ponant, vel posuerint impedimentum.

C Ad Concilium Colontense facillè respondetur, illud solum intendere, quòd Deus non ita deserit peccatorem, ut omnino, & toto tempore vitæ suæ, ei auxilia gratiæ subtrahat; non tamen negare, illum sui desertores interdum ita delere, ut omni gratiæ tam sufficienti quàm efficaci, saltem per aliquod tempus vel spatium vitæ priventur. Unde Concilium non dicit absolute, & sine addito, quòd Deus peccatori, quoad in hac vita superstes fuerit, hanc gratiam subtrahat, ut refert Antonius Ricardus, sed *PENITENS SUBTRAHAT, vel ut haberetur in margine, FUNDITUS SUBTRAHAT*: Quas particulas non debuit ille Auctor supprimere, sed fideliter ac sincerè verba Concilii referre.

D Non est etiam omnittendum, quòd idem Ricardus, seu Stephanus Dechamps, ex verbis sequentibus ejusdem Concilii probare nititur Deum, omnibus paganis ac infidelibus gratiam interioriorem ad salutem sufficientem tribuere, & tamen ex lectione textus manifestè apparet, Concilium ibi loqui solum de gratia præveniente extrinseca, seu de beneficiis gratuitis ordinis naturalis: ut sunt pluvie, fruges terræ, serenitas temporis, & pulchritudo universi, seu divinarum attributorum per creaturas manifestatio. Nam postquam Concilium docuit Deum nulli hominum gratiam funditùs subtrahere, nullumque esse peccatorem tam sceleratum, cui Deus quoad in hac vita superstes fuerit, gratiam penitus subtrahat: sibi objicit illud quòd dicit Paulus ad viros Listrios Actorum 14. *Deum scilicet in præteritis generationibus dimisisse omnes gentes ingredi vias suas; quòd statim solvit, & dicit: Non sic intelligendum, quasi Deus gentibus gratiæ suæ deserit. Quin imò ipse Paulus statim subjecit. Et quidem non sine testimonio semetipsum reliquit, benefaciens, de celo dans pluviam, & tempora fructifera, implens cibo & lætitiâ corda eorum.* Item Actorum cap. 17. Paulus ad viros Athenienses ait: *Deum fecisse ex uno omne genus hominum inhabitare super universam faciem terræ, definitens statuta tempora, & terminos habitatorum eorum, quarere Deum, si forte attrahenti cum ait*

inveniant. Quæ omnia verba (quæ mentem Concilii clare exponunt, ipsūque loqui solūm de gratis extrinsecis, seu beneficiis gratuitis ordinis naturalis, apertè declarant) omisit etiam præfatus Auctor.

Ad quod postquam idem Concilium ex recitatis verbis Apostoli, inculcit Deum nulli genti gratiã suã deesse, & dixit: *Imputandus est ulli genti gratiam suam subtraxisse*: ut explicet quanam sit hæc gratia præveniens, statim subiungit: *Verum cum gentes id quod de Deo cognosci potest, manifestum habuerint, quod Deus illis per GRATIAM PRÆVENIENTEM MANIFESTAVERIT, nec tamen eam cognovissent Deum, sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt, sed evanuerunt in cogitationibus suis, factum est ut gentes DEI GRATIAM contempserint ac repudiantes, dimissa sint ingredi vias suas.* Ex quibus verbis; quæ etiam Richardus subtrahit, liquet Concilium nomine gratiæ prævenientis, omnibus infidelibus concessã, nihil aliud intellexisse, quàm pulchritudinem universi, in quo tanquam in speculo divina attributa relucunt, atque beneficia naturalia, quibus homines ad Dei cognitionem & amorem extrinsecè & objectivè moventur ac excitantur.

§. VIII.

Quæ ratio desumpta ex natura peccati mortalis breviter exponitur.

Præter argumenta jam exposita, probari potest conclusio ratione desumpta ex natura peccati mortalis, cujus essentia cum consistat in hoc quod avertat ab ultimo nostro fine supernaturali, multo magis, quantum est de se, nos avertit à mediis quibus revertatur ad illum finem: ubi enim non est jus ad finem, multo minus ad media, inter quæ potissimum gratia numeratur: Ergo homo per peccatum mortale incurrit debitum carenti omnibus mediis ad salutem conducentibus.

Præterea peccatum mortale, cum sit morbus lethalis animæ, causat ejus mortem spiritualem, ipsamque principium vitæ supernaturalis destruit, ut egregie expendit Augustinus serm. 6. de verbis Domini cap. 1. his verbis: *Sicut anima est vita corporis, sic vita animæ Deus: sicut expirat corpus, cum anima non emittit: ita expirat anima, cum Deum amittit: Deus amissus, mors animæ; anima emissã, mors corporis.* Sicut ergo mortuus non exigit quod ei datur aut debeatur principia motuum & actuum vitalium ordinis naturalis; ita homo in peccato mortali existens, nullum habet jus ad auxilia gratiæ, quæ sunt principia motuum & actuum vitalium ordinis supernaturalis, sed meretur illis privari in pœnam præcedentis peccati. Quod si Deus ex sua misericordia aliud præstet, & hæc auxilia peccatori tribuat, tunc præter ordinem in illo supernaturali ordine operatur, ut docet D. Thomas 3. con. Gentes cap. 161. his verbis: *Licet autem ille qui peccat, impediatur gratia præstet, & in quantum ordo rerum exigit, gratiam non deberet recipere; tamen quia Deus præter ordinem rebus inditum operari potest, sicut cum cæcum illuminat, vel mortuum resuscitat, impediatur gratia præstatur, auxilio suo prævenit.* Quod si Deus præter ordinem operatur, quoties gratiam homini qui est in peccato mortali largitur: ubi est lex dandi infallibiliter gratiam saltem sufficientem homini bene morali-

Tom. II.

ter operanti ex viribus naturæ, quam in Deo Adversarii fingunt?

ARTICULUS VI.

Convelluntur fundamenta adversæ sententiæ.

§. I.

Exponuntur quadam testimonia Scripturæ & SS. Patrum.

IN primis objiciunt Adversarii illud Joannis 1. *Illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.* Quod non solūm de illuminatione rationalis luminis, sed etiam de illuminatione per gratiam, intelligunt Chrysostomus homil. 7. in Joan. Cyrillus Alexandrinus lib. in Joan. cap. 11. & D. Thomas ibi lect. 5. in medio: Ergo omnes homines supernaturalem illustrationem recipiunt, & consequenter nullus est reprobus cui negetur à Deo auxilium supernaturale sufficiens ad salutem.

Præterea, sæpè in Scriptura Deus omnes ut ad se veniant invitatur: *Matth. 11. Venite ad me omnes qui laboratis.* *Isaia 55. Omnes sitientes venite ad aquas.* *Matth. 22. Quoscumque inveneritis vocate ad nuptias.* Hæc autem generalis invitatio, & vocatio Dei, vana esset, si gratiam saltem sufficientem ad fidem & salutem omnibus non conferret: Ergo &c.

Ad primum respondeo ex D. Thoma super cap. 1. Joan. lect. 5. Illuminari per Verbum dupliciter intelligi posse: Primò de lumine cognitionis naturalis, de quo Psalmo 4. *Signatum est super nos lumen vultus tui Domine.* Secundo de lumine gratiæ, de quo *Isaia 60. Illuminare Ierusalem quia venit lumen tuum.* Priori modo intelligendo, omnes homines in hunc mundum venientes, per Verbum illuminantur: omnes enim intellectum recipiunt, qui est lumen naturalis rationis, derivatum à Verbo: intelligendo autem secundò modo, tripliciter explicari potest quod Deus illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Primò cum Origene, de omni homine veniente in hunc mundum, non per solam creationem, sed in Ecclesiam per fidem; & sic verum est omnem hominem in hunc mundum, id est in Ecclesiam per fidem venientem, per Verbum illuminari lumine gratiæ. Secundo ex Chrysostomo, accipièdo adventum in mundum, pro creatione: nam etiam in hoc sensu verum est omnem hominem venientem in hunc mundum, à Verbo illuminari, quantum est de se, id est secundum voluntatem antecedentem, ex qua non sequitur omnes in se recipere supernaturalem illustrationem, ut constat ex supra dictis. Tertio ex Augustino exponitur, ut ly *omnem* sit distributio accommodata, & sensus fiat: illuminat omnem hominem, non simpliciter, sed omnem qui illuminatur, quia nullus nisi à Verbo illuminatur lumine gratiæ. Ita D. Thomas ferè de verbo ad verbum ibidem: ex quibus patet, quàm falsò contra nostram sententiã in commentario hujus loci ab Adversariis adducatur, cum nihil pro illa expressius ibi docere potuerit.

Ad alia testimonia generalia, atem divinæ vocationis indicatã, dicatur illa intelligi de vocatione ad legem, quæ ad omnes homines aliquo modo se extendit. Nam ad legem naturæ omnes venientes ad usum rationis vocantur, Ad legem au-